

رابطه هنر با علوم پزشکی گزارشی کوتاه از فعالیتهای هنری در دانشکده بهداشت لندن

دسته بندی رشته های علمی اگرچه سابقه دیرینه داشته و ریشه در تاریخ علم دارد ولی در دهه های اخیر بدلیل انفجار اطلاعات و یافته های علمی، سرعت ایجاد رشته ها و تخصص های خاص بسیار سریعتر بوده است.

در نگاه اول بنظر می رسد که این شاخه های جدید بدلیل واگرایی رشته ها و تخصصها بوده باشد. ولی نگاه عمیقتر، واقعیت دیگری را نیز مشخص می کند که آن رشته های ترکیبی است. بدین مفهوم که از ترکیب رشته های شناخته شده قبلی رشته های جدیدی متولد شده است.

این مهم در رشته پزشکی به راحتی ملموس است. از ترکیب این رشته با فیزیک، شیمی، جامعه شناسی، اخلاق، جغرافیا، کامپیوتر و حتی هنر رشته هایی متولد شده است که هر یک در حیطه خود دارای منابع رو به گسترشی هستند. بعنوان مثال در حال حاضر در خصوص فلسفه علم پزشکی (طب کلاسیک و یا طبهای آلترناتیو مانند هیپنوتیزم، هومیوپاتی، سوزنی و سنتی) تحقیقات بسیار گسترده ای درحال انجام است و کاربرد معادلات پیچیده ریاضی در مدل سازی بیماریها از سطح کلی در جامعه تا حد سلولی و ملکولی آنچنان وسیع شده است که بعضی معتقدند در آینده ریاضیات پاسخگوی بسیاری از سوالات پزشکی خواهد شد.

اما موردی که انگیزه نوشتن این متن را برانگیخت، نحوه کاربردی نمودن هنر در پزشکی و بیولوژی است که بصورت فعال در دانشکده بهداشت لندن در حال پیگیری است. سال گذشته این دانشکده به همراه چند باستان شناس و هنرمند، نمایشگاهی از لوازم و اشیای باستانی بر پا نمود که در آن چند صد شی باستانی یافت می شود که به نوعی به بیماریهای مختلف بشر و سلامتی مرتبط هستند. بعضی از این اشیای در درمان بیماریها کاربرد داشته اند مانند صلیب و اشیایی که مردم معتقد بوده اند که شیاطین را دفع می کنند. همچنین قطعاتی از ظروفی شیشه ای و یا گلی که در تهیه داروها استفاده میشده است.

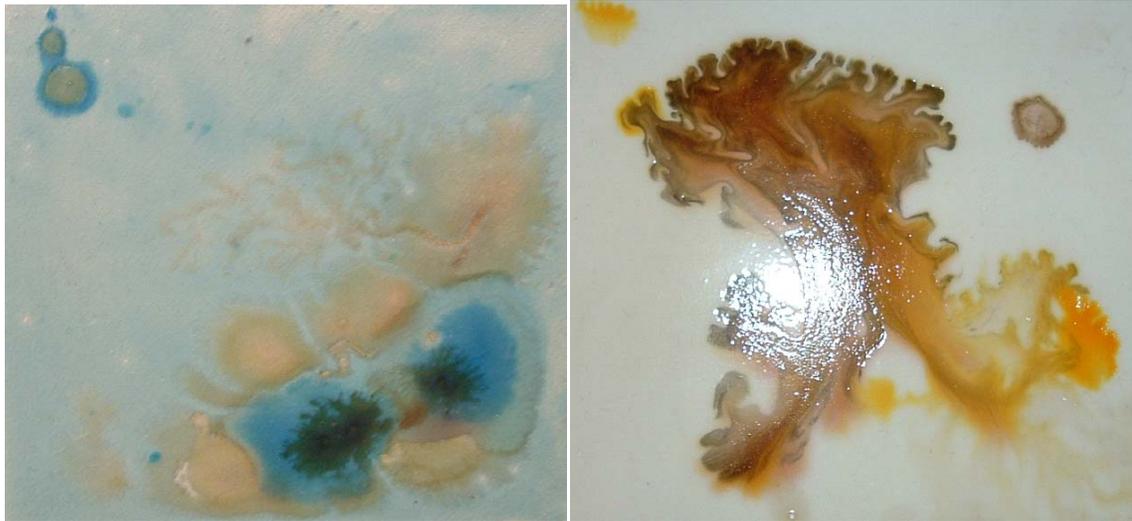
دسته دیگری از اجزاء این نمایشگاه متعلق به بقایای اجساد بوده است که توسط روشهای مولکولی، مواد ژنتیکی عوامل بیماری زا از آنها استخراج شده است.

آخرین دسته از اشیای این نمایشگاه که بیشتر جنبه هنری به خود گرفته بود، شامل قطعاتی در حد چند سانتیمتر بود که به لحاظ تجسمی و بر اساس یک نوع درک هنرمندانه با بعضی بیماریها ارتباط داشتند و رنگ و بوی هنر پُست مدرن در آن تجسم یافته بود. بعنوان مثال بیماری طاعون در تاریخ بصورت یک بلای آسمانی بسیار کشنده که

بصورت ناگهانی بروز می نموده و بعد از چند ماه خود بخود از بین می رفته، شناخته می شده است در مقابل بیماری سل از دسته بیماریهای کشنده مزمنی بوده است که بصورت دائم و تقریباً در همه جوامع به همراه بشر بوده ولی مرگ و میر کوتاه مدت آن هرگز به اندازه طاعون نبوده است. در این نمایشگاه سعی شده بود در قالب اشیا کوچک و عمدتاً باستانی نوعی ترس حاد و بلا گونه را به طاعون و ترس دائم و همیشگی را به سل نسبت دهند. البته دامنه این نمایشگاه صرفاً به این دو بیماری خلاصه نمی شد و تعداد زیادی از بیماریهای بشر بخصوص بیماریهای عفونی قدیمی را در بر می گرفت.

از دیگر فعالیتهای قابل ذکر در زمینه هنر و بیولوژی، برگزاری مسابقه ای بود که در آن از علاقمندان خواسته شد که چهره مرگ و حیات را در نمونه های سلولی و در زیر میکروسکوپ به تصویر بکشند. هنرمندان و نقاشان با طراحی چهره هایی که غم، شادی، تولد، مرگ و یا سایر احساسات را نشان می دهند کاملاً آشنا هستند ولی شاید کمتر کسی به این فکر افتاده باشد تا این حالتها را در زیر میکروسکوپ جستجو نموده و آنها را به تصویر بکشند. به همین لحاظ این مسابقه نیز در نوع خود بدیع بود.

در انتها شاید بتوان یک توصیه کوچک ولی بسیار ارزشمند ارائه نمود؛ چه خوب است تا متخصصین رشته های مختلف که شاید کمتر با یکدیگر ارتباط سازمان یافته علمی دارند با عینکی نو به حیطه های علمی یکدیگر بنگرند و سعی نمایند در این نگاه، ایده های جدیدی را بیافرینند؛ چه بسا نتایج این موضوعات ارزش سالها پژوهش را داشته باشد.